

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 1 November 1819.

Druidiska Sagor.

(Ur *Cambrian popular Antiquities*, by P. Roberts. London 1815.)

Druides kallades, hos de hedniska Folkslagen af celtiska stammen, i England och Frankrike, icke allenast deras Prester, utan äfven de hvilkas görömål det var, att bevara och vidare utbreda den i nationen ursprungliga heliga kunskapen. De bland alla bekanta europeiska folkslag ingen hednisk prestecast så magtigt verkat på folket, och genom föregifven Magi, hållit det sig undergifvet, som Druiderna, hafva i England, och förnämligast i Wales, Druidismens gamla hufvudsäte, ända intill våra dagar, bibehållit sig en mängd sagor och bruk, hvilka äfven, för de folkslag, som i äldre tider med England stått i närmare förhållanden, måste vara af intresse; ty ingen ting utbreder sig så lätt, som en af folktron helgad vidskeppelse.

Druiderna dyrkade förnämligast tvenne gudomligheter, en manlig kallad *Hu* eller Solen, och en qvinlig, *Ceridwen*, dödens Gudinna. — Då de af Solens lifgifvande strålar framkallade Människorna någon tid lefvat på jorden, förföllo de i laster och synder, och därför tillät *Hu* en stor Hvalfisk att, ur en sjö, der han hade sin boning, utspruta så mycket vatten, att det fördränkte större delen af människor-

na, så att sluteligen blott tvenne återstodo. När fisken, det oagadt, icke ville upphöra med vattensprutningen, antog *Hu* människoskapnad, spände sinastutar för sin vagn, nedfor på jorden, uppdrog Hvalfisken ur hafvet och dödade honom. Der-efter underlade han sig hela jorden, så väl dess torra, som vattniga delar, och blef fader till allt som derpå lefver. Gudens båda stutar voro foster af en skäckig ko, som gaf hvarje dag så mycket mjölk, att, alla karl, hvilka funnos i nejden, dermed uppfylldes. En gång hände sig, att, sedan kon blifvit utmjölkad, en gammal häxa, medelst trollkonster, ville tvinga henne att gifva ännu mera mjölk; men då råkade kon i raseri, slog omkull alla de fat hon nyss ifyllt, störtade ut öfver bergen och beredde det största ohägn i hela trakten. Då ilade *Hu*, hvilken alltid hyser en varm tillgifvenhet för människorna; på deras rop till hjälp, dödade kon och räddade derigenom människosläktet från undergång. Denna gerning utfördes nära vid Hiruethoy i Denteigshire.

Ceridwen är tillika föreståndarinna för alla heliga hemligheter. Dessa erfor hon genom en kittel, i hvilken kunskapens och den poetiska hänryckningens vatten förvaras. Att sköta denna kittel, har hon nio Nymfer sig till biträde. En dag var hon tillika med sina Tärnor ute på marken och märkte att hennes heli-

ga örter voro nära att försmägta. Då intet annat slags vatten var till hands, hemtade de ur kunskaps-kitteln, för att dermed vattna blommorna; men allt det vatten, som på detta sätt skiljdes från sitt ursprung, och hvilket de dårliga människorna likade att suga i sig, var giftigt och dödade dem. Derföre kallas Ceridwen Dödens Gudinna, men delande sin broders kärlek till människorna, förnyar hon genast åter det utlocknade lifvet. (Forts. e. a. g.)

En Amatör af prima sort.

Baron von B., som år 1789 eller 90 vistades i Berlin, var visserligen en af de underligaste företeelser, som någonsin funnits i den musikaliska världen. Hvad Författaren om denna märkvärdige man hört af en stor, verldskunnig violinspelares egen mun, anser han ej ovärdigt att offentligen meddelas.

Jag var — så berättade Virtuosen — medan Baron von B. uppehöll sig i Berlin, ännu ganska ung, knappt sexton år, och stadd i ifrigaste studium af mitt instrument: jag öfverlemnade mig deråt med hela min själ, med all den kraft, som i mig bodde. Concertmästaren Haack, min aktningvärde, men mycket stränge Lärare, blef alltmera nöjd med mig. Han berömde färdigheten i min arm och renheten i min intonation; han tillät mig slutligen biträda vid Operan, ja vid Kammarconcerterne på Kongl. Hofvet. Vid dessa tillfällen hörde jag ofta, att Haack talte med den yngre Duport, med Ritter och andra store mästare i Kapellet, om de musikaliska afnarne, som Baron von B. med så mycken insigt och smak hade i sitt hus tillställde, och i hvilka Kungen sjelf som oftast behagade deltaga. De nämnde de herrliga kompositioner af gamla, nästan förglömda mästare, dem man ej fick höra annorstädes än hos Baron von B., hvilken, särdeles hvad violin-

musik angick, troligen ägde den fullständigaste samling af alla slags kompositioner, från de äldsta till nuvarande tider, som någonstädes vore till finnas. Vidare talte de om den splendida undfagnaden i Baronens hus, om hans värdiga sätt att bemöta konstnärerna, om hans otroliga liberalitet; och öfverensstämd slutligen deri, att kalla Baronen en lysande stjerna, som uppstigit på Berlins musikaliska himmel.

Allt detta gjorde mig ganska nyfiken; men jag blef det ännu mera, när, under sådana samtal, mästarna trädde närmare tillsammans, och jag ur den hemlighetsfulla hviskningen blott kunde urskilja Baronens namn, och af ett och annat uppsnappadt ord sluta, att frågan var om undervisning i musik, om lectioner. Jag tyckte mig då, särdeles i Duports ansigte, märka ett sarkastiskt småloje, och att de alla liksom gycklande gingo löst på Concertmästaren, som å sin sida försvarade sig svagt, och hade svårt att hålla sig från skratt, till dess han hastigt vände sig bort, tog sin violin och gaf tecken att börja, utropande: "Han är och blir ändå en forträfflig man!"

Oaktadt faran att temligen tvärt blifva afvist, kunde jag ej längre afhålla mig, utan bad Concertmästaren, att om möjligt vore, införa mig hos Baron von B. och taga mig med på haas Concenter.

Haack mätte mig med stora ögon: jag fruktade redan en liten storm. Men i stället förbyttes hans allvar i ett skämtsamt småloje: "Nå väl! du kan ha rätt i din begäran: du kan lära mycket hos Baronen. Jag skall tala med honom om dig, och tror nog han skall tillåta dig helse på, emedan han gerna har att göra med unga musikidkare."

Kort derefter hade jag just genomspelat några mycket svåra ducetter med Haack, då han lade violinen ifrån sig

och sade: Nå Carl! i afton må du taga på dig din helgdagsfrack och dina silkesstrumpor. Kom sedan till mig; vi skola följas åt till Baron von B. Der är icke mycket fremmande i afton: det blir godt tillfälle att presentera dig." — Mitt hjerta klappade af glädje; ty jag hoppades, jag visste ej sjelf hvarföre, att erfara något ovanligt, något oerhördt.

Vi gingo dit. Baronen, en något lång, ganska bedagad man, i en gammalmodig, broderad guldrägt, kom emot oss vid inträdet, och skakade vanskapsfullt min lärares hand.

Aldrig hade jag vid någon förnäms äsyn känt en sannare vördnad, en ömmare tillgifvenhet. I Baronens ansigte låg hela uttrycket af den hjertligaste godhet, medan ur hans ögon lågade denna dunkla eld, som så ofta förräder den af-konsten verkligen genomträngde konstnärn. All blyghet, hvarmed jag, såsom en oerfaren yngling, annars hade att strida, var i ögonblicket borta.

"Hur står det till," började Baronen med en klar, valljudande röst; "hur står det till, min goda Haack? Har ni nu vackert spelt in min Concert? Nå, vi få höra i morgon! — Aha! det är väl den unge mannen, den lille virtuosen ni talt om?"

Jag slog ned ögonen helt förlägen; jag kände att jag rodnade ända upp till öronen.

Haack nämde mitt namn, berömde mina anlag och de hastiga framsteg jag på kort tid gjort.

"Således," vände Baronen sig till mig; "således är det violinen du valt till ditt instrument, min son?" — Har du också väl betänkt, att Violinen är det svåraste instrument, som någonsin blifvit uppfunnet? Ja, att detta instrument, som synes så enkelt, så fattigt, innesluter den yppersta rikedom af ton, är en underbar hemlighet, som endast uppenbarar sig för några få, af naturen enkom dertill utsedda menniskor? Vet du

visst, säger dig ditt inre med säkerhet, att du skall blifva herre öfver den underbara hemligheten? — Det ha redan många trott, och ha blifvit eländiga stympare i alla sina dagar. Jag ville icke, min son! att du skulle öka antalet af dessa olyckliga. — Nå, du kan ju spela något för mig; jag skall då säga dig, hur det står till med dig, och du skall följa mitt råd. Det kan gå med dig som med Carl Stämitz, som natt och dag drömde om, hvilken förfärlig virtuös han skulle blifva. Sedan jag öppnat honom ögonen, kastade han flux violinen i väggen, tog i stället till alt och viole d'amour, och gjorde väl deri. På dessa instrument kunde han gripa med sina stora, utspända fingrar, och spelte verkligen passabelt. Nå — jag får höra dig min son!"

Af detta Baronens första, något besynnerliga tilltal, blef jag naturligtvis helt förvirrad: hans ord inträngde djupt i min själ, och jag kände med förtrytelse, att jag, min enthusiasm oaktadt, i det jag egnat mitt lif åt det svåraste, hemlighetsfullaste af alla instrument, kanske företagit ett vågspel, som jag ej var vuxen.

Man lagade sig nu i ordning att genomgå de tre nya Quartetter af Haydn, hvilka nyss hade utkommit.

Min läromästare tog violinen ur lädan; men knappt hade han gjort ett par drag, för att stämma, förrän Baronen höll begge händerna för öronen, och skrek helt utom sig: "Haack, Haack! — jag ber er för Guds skull! Hur kan ni med er usla, skorrande och gnislande kryddbonesare skämma bort hela ert spel?"

Men nu hade Concertmästaren en af de yppersta violiner jag någonsin sett och hört, en äkta Antonio Stradivari, och ingenting kunde förarga honom mera, än då någon ej visade hans älskling en tillbörlig aktning. Huru förundrad blef jag ej derföre, då han straxt leende läste in violinen. Han gissade väl hvad som skulle följa: han tog just nyckeln

ur låset på violinlådan, när Baronens som gått ur rummet, åter inträdde med en låda, öfverdragen med skarlakansrödt sammet och guldgaloner, den han bar fram på båda armarne, liksom ett bröllops-carmen eller ett dopbarn.

"Jag vill, utropade han, jag vill visa er en heder, Haack! Ni skall i dag spela på min äldsta och skönaste violin. Det är en veritabel Granuelo, och mot den gamle mästaren är hans elev, er Stradivari, en pris snus. Tartini spelte aldrig på annan violin än Granuelos. Samla bara alla edra tankar, på det Granuelo må finnas benägen att upplåta hela sin präkt ur sitt inre."

Baronen öppnade lådan, och jag såg ett instrument, hvares skapnad vittnade om hög ålder. Men bredvid låg en alltför underlig stråke, som för sin omåttliga kröknings skull syntes mig passa bättre till sprättbåge. Baronens tog med högtidlig varsamhet instrumentet ur lådan och framräckte det åt Concertmästaren, som lika högtidligt tog det i sina händer.

"Stråken," sade Baronens, i det han med ett behagligt småleende klappade min läromästare på axeln; "stråken ger jag er icke; ty den kan ni ändå icke föra, och kommer därför också aldrig i er lefnad att få någon ordentlig sannskyl-dig arm."

"Sådan," fortfor Baronens, uttagande stråken och betraktande den med en glänsande, förklarad blick; "sådan stråke förde den store, odödlige Tartini, och efter honom finnas i hela vida världen endast två hans elever, som lyckats att intränga i hemligheten af detta mærg-

och tonfulla, hela vår själ eröfrande spel-sätt, som blott är möjligt med en sådan stråke. Den ena är Nardini, nu en sjuttieårig gubbe, som ännu blott har inre musik i sin förmåga; den andra, som Ni, mine Herrar! väl redan veten, är jag sjelf. Jag är nu således den enda, i hvilken den sanna konsten förefver, och jag spar visst ingen möda att fortplanta denna konst, som i Tartini hade sin skapare. — Men! — låt oss börja, Mine Herrar."

Nu blefvo Haydns Quartetter genomspelte, och, som man kan föreställa sig, med en sådan fullkomlighet, att intet återstod att önska.

Baronen satt med tillslutna ögon, vaggande fram och åter. Derpå sprang han upp, smög sig till de spelande och tittade med rynkad panna i noterna; sedan gick han så tyst, så tyst tillbaka och satte sig på sin stol, stödde hufvudet mot handen — suckade — pustade. "Håll!" ropade han hastigt vid något cantabelt ställe i Adagio't. "Håll! vid Gudarne! det var Tartinisk sång; men Ni hafven icke förstätt den. Annu en gång, jag ber!"

Och virtuoserna omspelte, leende, det begärta stället med längre stråke, och Baronens snyftade och gret som ett barn.

Då Quartetterna voro slutade, sade Baronens: "En gudomlig karl, den Haydn; han förstår att tränga in i själen; men för violinen kan han icke skriva. Han vill det kanske också icke; ty gjorde han det verkligen, och skrefve i det enda sanna maneret, såsom Tartini, så skulle Ni ändå icke kunna spela det."

(Forts. e. a. g.)

Prenumeration på 24 Numror af detta Blad, som utkommer hvarje Måndag och Torsdag, emottages med En R:dr B:co, uti Herrar Utters & Comp., Deleens & Comp., Östergrens och Bruzelii Boklädor.

N:o 10 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.